

УДК -130.3(477)

ФІЛОСОФІЯ СЕРЦЯ П.ЮРКЕВИЧА

Студ. С.М.Можнякова, гр. БІТ1-16

Науковий керівник доц. А.В. Сакун

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета дослідження. Розкриття змістового виміру концепту "серце", як екзистенційну засаду духу на основі філософії П.Юркевича.

Завдання. Пояснити проблему співвідношення розуму і серця у філософії П.Юркевича крізь діалектику категорій "розсудок" і "розум";

- осмислити зміст концепту "глибоке серце" у філософії П.Юркевича;

- проаналізувати співвідношення духовного і душевного у контексті "філософії серця" П.Юркевича.

Об'єкт дослідження. "Філософія серця" Памфліта Юркевича.

Предмет дослідження. Специфіка розуміння серця як екзистенційної засади духу в українській філософській думці.

Метод дослідження. Ґрунтуються на універсальних принципах об'єктивності. Їх реалізація передбачає неупереджений підхід до вивчення цієї проблеми з врахуванням різних точок зору на це питання.

Особлива роль в дослідженні належить філософській герменевтиці.

Наукова новизна.

- проаналізовано крізь призму діалектики категорій "розсудок" і "розум" співвідношення серця і мислення у філософії П.Юркевича.

- доведено, що ідеї П.Юркевича стосовно серця як джерела моральності у плані виявлення витоків людської здатності перетворювати почуття інших у надбання власної суб'єктності.

Практичне значення. Дослідження дає змогу поглибити розуміння концепту "серце" в українській філософській думці.

Результати дослідження. Памфіл Данилович Юркевич – найвизначніший український філософ минулого століття. Філософія П. Юркевича багатогранна й не підпадає під якесь одне усталене визначення. У ній простежуються глибокі й оригінальні думки з проблем історії філософії. Проте центральною проблемою є проблема людини.

Основні засади «філософії серця» Юркевич виклав у праці «Серце і його значення в духовному житті людини за вченням слова Божого», де подано цілісну філософсько-антропологічну концепцію про серце як визначальну основу фізичного та духовного життя людини. Мислитель запропонував оригінальний і нетиповий для його епохи погляд на людину як на конкретну індивідуальність.

Серце у філософії Юркевича — це скарбник і носій усіх тілесних сил людини, центр її душевного й духовного життя, усіх пізнавальних дій душі, морального життя.

За такого підходу сутність душі уявляється відкритою, прозорою, ясною. Її легко пояснити, як це роблять у царині природознавства. Йдеться про те, що сутності не надається значнішого змісту, ніж явищу. Однак якби людина володіла лише мисленням, то багатогранний світ відкривався б її свідомості як правильна, але безжиттєва математична величина. Вона бачила б цю величину наскрізь, проте не зустріла б буття істинного, живого, яке вражало б її красою форм, таємничістю потягів і повнотою змісту. У справжній душі, за переконанням Юркевича, такого одностороннього мислення не існує. Якби мислення людини не мало іншого призначення, окрім

відображення сторонніх для духу явищ, людина у своєму знанні речей не могла б проникати в глибину.

На думку Юркевича, мислення не розкриває всієї повноти духовного життя людини, так само, як досконалість мислення не визначає досконалості людського духу. Отже, діяльність людського духу поширюється глибоко всередину тілесного організму. Сутність душі і її зв'язок із тілом має бути багатим і різноманітним. Душа отримує враження не від просторових рухів мозкової маси, а від своєї доцільної діяльності. Думки й слова людини є виявами загального почуття душі, породженням сердечного настрою. Саме в серці людини, як наголошував Юркевич, міститься основа того, що її уявлення, почуття і вчинки набувають тієї особливості, яка вирізняє душу однієї людини серед інших.

Філософ дійшов висновку, що світ як система життєдайних, сповнених краси й знаменності явищ, існує й відкривається спершу для глибокого серця, а вже потім для розуміючого мислення. Якщо з теоретичного погляду можна сказати, що все, гідне бути, гідне й нашого знання, то в інтересах вищої моралі справедливим було б положення: людина має знати тільки те, що гідне моральної й богоподібної істоти. Істина стає благом, внутрішнім скарбом лише тоді, коли вона «лягає» на серце. За цей скарб, а не за абстрактну думку людина може стати на боротьбу з обставинами й іншими людьми, адже тільки для серця можливий подвиг і самовідданість.

Отже, «філософія серця» Юркевича містить дві принципово важливі думки:

1) серце може виражати, знаходити й своєрідно розуміти такі душевні стани, що за своєю духовністю й життєдайністю недоступні абстрактному знанню розуму;

2) поняття й абстрактне знання розуму, оскільки воно стає душевним станом, а не залишається абстрактним образом зовнішніх предметів, відкривається або дає змогу себе відчувати й помічати не в голові, а в серці; в цю глибину воно мусить проникнути, щоб стати діяльною силою й рушієм духовного життя. Тобто розум має значення світла, яким осявається Богом створене життя людського духу. Духовне життя виникає раніше за розум, який є його вершиною, а не коренем.

Висновки. Ідеї П.Юркевича стосовно розуму і розуму сприяють подоланню відчуження між людським умом і серцем, оскільки їх розведення все більше веде до небезпечної проб лематизації людського життя за сучасних умов глобалізації.

У П.Юркевича слушним є твердження про особливу роль серця в усій людській суб'єктивності, що місце і роль серця незамінні. Здатність людини "знаходити людство перше за все в собі" і є засадою людяності.

Ключові слова: серце, душа, розум, віра, духовність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Юркевич П.Д. Серце та його значення у духовному житті людини, згідно з ученням слова Божого! Пер.с.рос.//П.Юркевич. Вибранне. - К.:Абрис, 1993. - с.73-114.